

BELEIDSPLAN HISTORISCHE VERENIGING HAERLEM 2018-2022

VOORWOORD

Geachte leden,

In 2013 was een Beleidsplan een primeur in de meer dan honderdjarige geschiedenis van onze vereniging. Nu, vier jaar later, ligt er alweer een tweede Beleidsplan voor de komende jaren.

Voor wie en met welk doel is dit nieuwe Beleidsplan geschreven? Het Beleidsplan moet een richtsnoer zijn voor het bestuur om het beleid van de vereniging richting en focus te geven. Voor alle leden is het een kader waaraan het beleid van de vereniging jaarlijks getoetst kan worden in de Algemene Ledenvergadering. Een noviteit van het nieuwe Beleidsplan is dan ook de jaarlijkse, tussentijdse evaluatie.

De meest formele reden voor een Beleidsplan is het vereiste voor de gewenste ANBI-status van de vereniging. Maar tijdens het tot stand komen van het vorige Beleidsplan bleek hoe goed het was voor het interne debat van de vereniging samen te praten over doelstellingen en perspectief voor de komende jaren. Het nieuwe Beleidsplan is weer tot stand gekomen dankzij de inbreng van het bestuur, de werkgroepen en een inspraakmiddag voor de leden.

Had het Beleidsplan 2013-2017 een duidelijke organisatorische opdracht – die ook geleid heeft tot een nieuw Huishoudelijk Reglement en een statutenwijziging – het nieuwe Beleidsplan wil juist inhoudelijke accenten leggen. Een sterker accent op het samenbindende thema erfgoed voor de vereniging is daarvan het beste voorbeeld.

Frans Willem Lantink, voorzitter

Harco Gorter, secretaris

1. INLEIDING

De Historische Vereniging Haerlem heeft als algemene doelstelling, zoals geformuleerd in de statuten van 2014, de bevordering van de kennis van en de belangstelling voor het heden en verleden van Haarlem en omstreken. De Historische Vereniging Haerlem zet zich in voor de bevordering van de historische en monumentale waarden van de stad Haarlem en haar omgeving, alsmede voor de ruimtelijke kwaliteit binnen het gehele gemeentelijke grondgebied die daarmee samenhangt. In het Beleidsplan 2018-2022 wordt een aantal concrete kernpunten voor de komende periode van vijf jaar nader uiteengezet waarmee de Historische Vereniging Haerlem haar doelstelling tracht te bereiken. Een aantal van deze kernpunten vormt een voortzetting van het beleid van de vereniging in de vorige beleidsplanperiode, andere activiteiten worden nieuwe speerpunten voor de vereniging in de komende tijd.

De Historische Vereniging Haerlem wil met het Beleidsplan 2018-2022 een aantal doelstellingen verwezenlijken. Deze doelstellingen zijn geclusterd rond een aantal kerntaken van de vereniging, te weten informeren, adviseren, zichtbaar worden in Haarlem en de vereniging slagvaardiger maken. Daarnaast is archeologie een aparte kerntaak. De kerntaak archeologie heeft ook raakvlakken met de eerste drie genoemde kerntaken.

Informeren:

1. Publiceren van hoogwaardige historische artikelen / boeken in respectievelijk het Jaarboek Haerlem en de Haerlem Reeks;
2. Publiceren van laagdrempelige historische artikelen in andere media, zoals de website van de Historische Vereniging Haerlem, kranten, tijdschriften e.d.;
3. Organiseren van evenementen die mede gericht zijn op een jong publiek (kinderen);
4. Vernieuwen van het tentoonstellingenbeleid;

Adviseren:

5. Uitwerken van de visie van de vereniging op 'erfgoed' en de rol die de vereniging hierin zou kunnen spelen;
6. Aanreiken van bouwstenen voor een algemeen beleidskader voor het beschermd stadsgezicht;

Archeologie:

7. Archeologie een actief onderdeel maken van het werk van de vereniging;

Zichtbaar worden in Haarlem:

8. Ontplooiën van nieuwe initiatieven voor ledenwerving;
9. Bestaande communicatiekanalen van de vereniging op peil houden en nieuwe communicatiekanalen ontwikkelen;

10. Intensivering van samenwerking met externe partners;

De vereniging slagvaardiger maken:

11. Intensivering van samenwerking tussen de verschillende werk- en projectgroepen van de vereniging;

12. Streven naar een financieel duurzame vereniging, mede aan de hand van een financieel meerjarenplan 2018-2022.

De verschillende doelstellingen worden in het Beleidsplan 2018-2022 nader toegelicht. Halverwege de periode van het komende Beleidsplan vindt een evaluatie plaats. Het Beleidsplan zal standaard op de agenda worden gezet van de algemene ledenvergaderingen in de beleidsperiode 2018-2022.

Het Beleidsplan 2018-2022 is geclusterd rond een aantal thema's, dat gekoppeld is aan de hoofdstukindeling van dit Beleidsplan. Als eerste volgt een evaluatie van het huidige Beleidsplan over de periode 2013-2017. Hierna worden de verschillende thema's benoemd en toegelicht. De thema's zijn de geschiedenis van Haarlem, erfgoed, archeologie en ruimtelijke kwaliteit. Het laatste hoofdstuk behandelt op de vereniging zelf gerichte thema's, zoals samenwerking, ledenwerving, ledenparticipatie, communicatie en PR. Het Beleidsplan 2018-2022 wordt afgesloten met een paragraaf over financiële duurzaamheid.

2. EVALUATIE BELEIDSPLAN HISTORISCHE VERENIGING HAERLEM 2013-2017

Het Beleidsplan 2013-2017 kwam tot stand na een uitvoerige consultatie en voorbereiding door bestuur, werkgroepen en leden. Aanleiding tot het Beleidsplan was allereerst aan het vereiste van de gewenste ANBI-status te voldoen. Daarnaast speelden er onduidelijkheden in de verhouding tussen bestuur en werkgroepen. Het opvallende aan het Beleidsplan was de nadruk op de verbetering van de formele en interne structuur van de vereniging. Op werkgroepniveau is een aantal beleidsvoornemens uitgesproken. Ten aanzien van het beleid van de vereniging valt verder de wens tot meer onderlinge samenwerking en uitwisseling binnen en buiten de vereniging op. Opvallend inhoudelijk punt is de wens tot een 'nieuw' monumentenbeleid te komen. Ook een vernieuwing is de Haarlem Reeks weer opnieuw vorm te gaan geven. Uitgebreid is de financiële paragraaf met soms gedetailleerde beleidsdoelen, en de wens tot meer inkomsten voor de vereniging. Het streefgetal van 2000 leden in 2016 wordt genoemd.

Bij een evaluatie van het Beleidsplan 2013-2017 is zichtbaar dat de organisatorische, bestuurlijke opdracht van het beleidsplan volledig is uitgevoerd. Niet alleen is in het Beleidsplan zelf de interne structuur van de vereniging duidelijk gestroomlijnd, nadere afspraken zijn vastgelegd in het nieuwe Huishoudelijk Reglement dat later werd vastgesteld. Ook de gewenste statutenwijziging heeft plaatsgevonden. Opgemerkt zou kunnen worden dat weliswaar de structuur en de interne verhoudingen helder gemaakt zijn, maar dat die afspraken niet altijd zo beleefd werden. Het bestuur heeft wel een goed houvast gehad aan het nieuwe Huishoudelijk Reglement. Een van de structurele

vernieuwingen die zeker succesvol zijn te noemen is de introductie van projectgroepen. De Bibliotheekcommissie, de projectgroep Ambachtslieden en de recentelijk ingestelde projectgroep Erfgoed zijn geslaagde voorbeelden. De projectgroep Erfgoed geeft antwoord op het verzoek van een 'nieuw monumentenbeleid' voor de vereniging. Deze projectgroep, met vertegenwoordigers van werkgroepen en van Archeologie Haarlem, is ook een goed voorbeeld van het doorbreken van de 'verkokering' van de vereniging, zoals genoemd in het beleidsplan 2013-2017. De herstart van de Haarlem Reeks werd als belangrijk punt in het beleidsplan opgenomen en is geslaagd. Ook werden bij de uitgave bij Uitgeverij Verloren veel subsidies binnen gehaald. Ook is de gewenste versterking van 'onderlinge samenwerking' en 'uitwisseling' zowel binnen als buiten de vereniging zeker nagestreefd en soms ook gerealiseerd. Maar hier valt nog meer winst te behalen. Bij de tentoonstellingen vond zeker een betere uitwisseling en afstemming plaats.

Een aantal zaken is niet gerealiseerd:

- géén 2000 leden in 2016 (maar gelukkig wel weer een recentelijk aanzienlijke stijging);
- extra inkomsten voor de vereniging (uitzondering crowdfunding Romeyn de Hooghe);
- meer sponsoring en extra 'bedrijfslidmaatschappen';
- versterking externe PR (bovenop de hoge kwaliteit van Nieuwsbrief/Haarlem Nieuws);
- sociale media (een start is gemaakt);
- meer discussie en debat in de vereniging.

3. GESCHIEDENIS VAN HAARLEM

De Historische Vereniging Haarlem is sinds haar oprichting in 1901 het historisch geweten van Haarlem. De bevordering van kennis van en belangstelling voor de rijke geschiedenis van één van de belangrijkste Hollandse steden vormen haar centrale doelstelling. Beleving van het verleden in het heden bepaalt mede de identiteit van elke gemeenschap. De vereniging kent haar sterkte in het historisch onderzoek met publicaties zoals het Jaarboek en de heropgerichte Haarlem Reeks. Het nieuwe denken over erfgoed zal met name versterkt moeten worden in de komende jaren, hier liggen ook de belangrijkste kansen voor de vereniging.

3.1. Historisch onderzoek

De vereniging beschikt over een kwalitatief zeer hoogstaand Jaarboek, ook in vergelijking met andere (Hollandse) grote steden. Het is daarmee het centrale orgaan voor het onderzoek naar de geschiedenis van Haarlem. Gezien de opzet van het Jaarboek is daarin slechts ruimte voor artikelen van beperkte omvang. Vandaar dat het van belang is dat wat grotere bijdragen een plaats kunnen krijgen in de Haarlem Reeks. Daarmee is een succesvolle herstart gemaakt, mede dankzij Uitgeverij Verloren. De redactie van de Haarlem Reeks heeft de ambitie jaarlijks een nieuwe publicatie uit te geven. Het streven is om de uitgave van de Haarlem Reeks voor 100 procent te financieren uit subsidiegelden.

Het is de ambitie van de redactie van het Jaarboek om een evenwichtige aandacht te geven aan de gehele geschiedenis van Haarlem, van het oudste tot het (zeer) recente verleden. De meeste artikelen die worden aangeboden gaan over een wat verder terug liggende periode. Het streven is er dan ook op gericht auteurs te stimuleren die zich bezighouden met bijvoorbeeld de twintigste eeuw. Daarnaast is er in het Jaarboek als geheel een balans gevonden, met name door het behoud van de Kroniek, het opnemen van enkele gedichten van de stadsdichter(es) en een fotokatern. Het handhaven van die balans zal de nodige inspanningen vergen.

De leden van de Historische werkgroep verrichten veel onderzoek. De samenwerking van de werkgroep met Archeologie Haarlem, alsook met de andere werkgroepen van de vereniging, zal verder versterkt worden.

Bestaande relaties in Haarlem zoals met het Noord-Hollands Archief en het Archeologisch Museum zouden ook voor het historisch onderzoek nog geïntensiveerd kunnen worden. Samenwerking met andere historische verenigingen van Hollandse steden zal ook op het gebied van vergelijkende stedengeschiedenis meer betekenis kunnen krijgen. Hiertoe zullen verkennende gesprekken plaatsvinden met Leiden en Delft.

Doelstelling 1: Publiceren van hoogwaardige historische artikelen / boeken in respectievelijk het Jaarboek Haarlem en de Haarlem Reeks.

3.2. Publieksbereik

In het kader van het publieksbereik voor de geschiedenis van Haarlem spelen de Historische werkgroep, de werkgroep Jonge Muggen en de werkgroep Excursies en Lezingen een belangrijke rol, naast de tentoonstellingen die gehouden worden in De Hoofdwacht en die door verschillende werken projectgroepen en individuele leden worden georganiseerd.

De Historische werkgroep wil enerzijds historisch verantwoord onderzoek doen en daarover publiceren en anderzijds de geschiedenis van Haarlem aan een breder publiek presenteren. De werkgroep heeft voor de komende jaren de volgende aandachtspunten:

- Publicatie en presentatie van historisch verantwoorde, maar laagdrempelige artikelen in een groot aantal veel gelezen periodieken of populaire boeken, zoals het Haarlems Dagblad, de HRLM en de Dummies-series;
- Presentatie van content over de historie van Haarlem op de website van de vereniging (zowel tekstueel als grafisch);
- Bouwen van multimedia-applicaties die de jeugd via smartphones en website bereiken.

Doelstelling 2: Publiceren van laagdrempelige historische artikelen in andere media, zoals de website van de Historische Vereniging Haarlem, kranten, tijdschriften e.d.

De werkgroep Jonge Muggen heeft voor de komende jaren de volgende aandachtspunten:

- De Haerlem Mugprijs en eventuele Profielwerkstuk cursus op het programma zetten voor middelbare scholen;
- Een breed en jong publiek trekken voor kinderevenementen georganiseerd door de werkgroep, die goed is ingespeeld op tentoonstellingen en dergelijke. Dit moet gerealiseerd worden door goed contact met de PR (zoals dit al eerder erg goed verliep) en een goede samenwerking met andere werkgroepen. Dit laatste punt is van erg groot belang, omdat er nu nog weinig contact is over bijvoorbeeld tentoonstellingen en lezingen die komend jaar zullen plaatsvinden in De Hoofdwacht. De werkgroep kan een grote bijdrage leveren in het voor een jonger publiek aantrekkelijk en toegankelijk maken van de tentoonstelling en leuke leerzame evenementen erom heen maken;
- Het zou voor de werkgroep van groot belang zijn dat er qua ruimte rekening wordt gehouden bij tentoonstellingen met een eventuele ‘kinderafdeling’, waar een speciale spel-/leerhoek kan worden verwezenlijkt die met de tentoonstelling te maken heeft. Deze is ook in gebruik te nemen bij rondleidingen van basisscholen;
- Zoeken naar eventueel andere samenwerkingsmogelijkheden bij gemeente en instellingen zoals het Noord-Hollands Archief, om rond evenementen van die instellingen speciale kinderactiviteiten bij De Hoofdwacht te organiseren. Dit werkt namelijk erg goed bij bijvoorbeeld de verjaardag van de stad op 23 november;
- De werkgroep zou kunnen kijken wat de mogelijkheden zijn om ook langs basisscholen te gaan om aldaar een introductieles te geven over regionale geschiedenis en de monumenten van Haarlem (in kledij/ met behulp van een mooi verhaal) en in het bijzonder over De Hoofdwacht en de vele mooie activiteiten eromheen.

Doelstelling 3: Organiseren van evenementen die mede gericht zijn op een jong publiek (kinderen).

Een belangrijke rol in het publieksbereik heeft ook de werkgroep Excursies en Lezingen. De aandachtspunten voor de komende jaren zijn:

- Het markeren van bijzondere data, zoals 13 juli (de Val van Haarlem) en 23 november (de verjaardag van de stad Haarlem), aansluitend op al als traditie ervaren evenementen;
- Haarlemse thema’s die leven binnen en buiten de vereniging voor een algemeen publiek inzichtelijk, verdiepend en aantrekkelijk te maken; een ideeënlijst of overzicht(niet canon!) vanuit projectgroep Erfgoed zou zeer welkom zijn hierbij;
- Er heeft zich binnen de vereniging een soort erfgoed ontwikkeld, in die zin, dat bepaalde evenementen zoals de Luilakwandeling en de jaarexcursie “moeten”; is dat wel zo? Een intern debat hierover is nodig;
- Het jaarprogramma van verenigingsactiviteiten zal meer thematische samenhang gaan vertonen;
- Er zal gezocht worden naar nieuwe activiteiten, waar discussie en actieve participatie van de leden mogelijk is;

- De vereniging is participant in het succesvolle ‘Historisch Café’, in het Noord-Hollands Archief. De vereniging zou van dit forum meer gebruik kunnen maken ter versterking en promotie van eigen onderzoek en thema’s.

Een belangrijke vorm van publieksbereik vormen de jaarlijkse tentoonstellingen in De Hoofdwacht. Deze vormen bij uitstek een gelegenheid het werk van de vereniging onder de aandacht van het publiek te brengen en de zichtbaarheid van de Hoofdwacht te vergroten. De komende jaren zal het tentoonstellingsbeleid vernieuwd worden. De thema’s moeten minder toevallig tot stand komen, maar doelgericht ook vanuit PR-oogpunt gekozen worden. Het is belangrijk dat vooraf goed wordt nagedacht over de vraag wie of wat de vereniging wil bereiken met de tentoonstelling. Het bestuur zal borg staan voor een goede planning voor de tentoonstelling en kan een sturende rol spelen in de keuze van de thema’s. Voor de noodzakelijke professionalisering zou samenwerking met andere erfgoedinstellingen standaard moeten worden. De mogelijkheden van De Hoofdwacht op het gebied van exposeren van kwetsbare objecten zijn beperkt. Ook om die reden verdient samenwerking met andere organisaties de voorkeur, zodat eventueel kwetsbare objecten elders tentoongesteld kunnen worden. Volgend jaar start een pilot met een tentoonstelling van kortere duur. Hierna zullen de voor- en nadelen hiervan worden geëvalueerd. Voor uitwerking van verdere plannen wordt een projectgroep ingesteld die het bestuur zal adviseren over het gebruik van De Hoofdwacht, met speciale aandacht voor het houden van de tentoonstellingen. Hierbij zal worden gekeken naar alle soorten activiteiten, waaronder exposities van Haarlemse kunstenaars e.d., die andere doelgroepen naar de Hoofdwacht kunnen brengen. De activiteiten moeten wel, zoals genoemd in het huurcontract van De Hoofdwacht, een raakvlak hebben met de doelstelling van de vereniging.

Doelstelling 4: Vernieuwen van het tentoonstellingsbeleid.

4. ERFGOED

‘Erfgoed’ is de nieuwe koepelterm voor het nieuwe wetgevingskader, dat in de plaats is gekomen van het oude monumentenbeleid. ‘Erfgoed’ heeft ook een nieuwe dynamische betekenis gekregen: maatschappelijke perceptie van en identiteitsvorming door middel van het ‘verleden’ (materiële bronnen en immateriële waarden en tradities).

De vereniging doet van oudsher veel op het gebied van erfgoed, maar de aandacht is soms te ad hoc. Een bindende visie voor alle activiteiten van de vereniging zou de sterke punten van de vereniging hier nog kunnen versterken. Een meer uitgesproken rol voor de vereniging ligt hier ook gezien de terugtrekkende overheid op dit gebied in het kader van de nieuwe wetgeving.

In het najaar van 2016 is er een nieuwe projectgroep Erfgoed opgericht. Sinds de vaststelling van het vorige beleidsplan is het wettelijk kader rond monumenten en erfgoed met de nieuwe Omgevingswet en de Erfgoedwet sterk in beweging geraakt. Een enthousiast aantal leden van de vereniging die expert zijn op het gebied van monumenten en erfgoed heeft een eerste aanzet gegeven om dit belangrijke speerpunt voor onze vereniging scherper vorm te geven. Dit deden zij samen met de voorzitters van de werkgroep Gebouw en Omgeving en de Historische werkgroep, het

bestuurslid 'Monumentenzorg' en twee vertegenwoordigers van Archeologie Haarlem, onder wie de Haarlemse stadsarcheoloog. De projectgroep zal een duidelijke visie op 'erfgoed' en de rol van de vereniging hierin in 2017-2018 uitwerken voor het gehele gemeentelijke grondgebied. De vereniging zal daarbij ook op zoek gaan naar nieuwe, open vormen van discussie en participatie. Een concreet voorbeeld is het opzetten van een contactgroep van monumenteneigenaren (Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten in Haarlem). De vereniging kan dan een forum gaan bieden voor nieuwe inzichten, problemen en contacten rond het bezit en beheer van monumenten in Haarlem en een dialoog aangaan tussen eigenaren van erfgoed en de professionals. Wat is van waarde en wat niet? Hoe weeg je waarden tegenover elkaar af? Hoe voorkom je een verbod van het huidige systeem en/of de afbreuk van historische waarden? Een belangrijk onderwerp voor het behoud en kennis van erfgoed is de zogenoemde 'waardestelling': inzicht in de bouwgeschiedenis en bepaling van de specifieke cultuurhistorische, architectuurhistorische en bouwhistorische waarden van een gebouw of complex. Archeologisch onderzoek is daarbij ook een voorwaarde.

De Stichting Geveltekens Vereniging Haarlem blijft zich inzetten voor het herstel van bestaande geveltekens en een nieuwe plek geven aan op drift geraakte geveltekens. De traditie van het plaatsen van gevelstenen e.d. kan ook in een nieuwe context verder ontwikkeld worden door het bevorderen van de plaatsing van geheel nieuw ontworpen gevelstenen in nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

Ook is de vereniging de hoeder van de waarden van (het behoud van en het onderzoek naar) historische collecties in Haarlem. Ook deze opdracht van de vereniging zal herijkt worden. De vereniging wil scherper het belang van collecties die vergeten of verloren dreigen te gaan onder de aandacht brengen. Het behoud van de collecties van de Stichting Museum Enschedé in Haarlem (in het Noord-Hollands Archief) is een geslaagd voorbeeld van bewustzijn van het belang van historische collecties in de stad. Een concreet voorbeeld voor de komende tijd: het vragen van meer aandacht voor de toekomst en het behoud van de 'historische stadscollectie' van het Frans Hals Museum.

De rol van de vereniging in het immateriële erfgoed, het denken over en het beleven van het verleden van Haarlem is eveneens te versterken. Ook hier is een eerste aanzet gemaakt, een nadere invulling en aanscherping van de rol van de vereniging bij de verjaardag van de stad (23 november), de maand van de geschiedenis (oktober) en een verdere ontwikkeling van de Val van Haarlem (13 juli) zijn concrete voorbeelden.

Ons cultureel erfgoed met monumenten, beschermde stadsgezichten en roerend erfgoed zijn dragers van de identiteit van plekken die Haarlem tot een unieke stad maken. Zij hebben een positief effect op het vestigingsklimaat van deze stad, het vertoeven in een betekenisvolle woon- leefomgeving en zij zijn ook bevorderlijk voor het toerisme. Maatschappelijk is er een duidelijk behoefte aan een herkenbare leefomgeving. De vereniging als hoeder van ons cultureel erfgoed speelt hierin een belangrijke rol. Deze rol zal sterker worden in het licht van de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2019 van kracht zal worden.

Met de nieuwe Omgevingswet wordt het ruimtelijk beleid verder gedecentraliseerd en komen bevoegdheden meer dan thans het geval is te liggen bij gemeenten. Deze decentralisatie biedt gemeenten de mogelijkheid het eigen cultureel erfgoedbeleid en erfgoedbezit van gemeente en bewoners juridisch te borgen via de wettelijke mogelijkheden van de Omgevingswet. Deze nieuwe mogelijkheden zal van gemeente een slagvaardig beleid vragen om hiervan gebruik te maken. De vereniging zal via de werkgroepoverstijgende projectgroep zelf studie doen naar de nieuwe

mogelijkheden van juridische borging. Dit geldt eveneens voor de borging van beschermd stadsgezicht. Op welke wijze zullen deze cultuurhistorische kwaliteiten via de nieuwe Omgevingswet worden beschermd? Ook naar deze vraag zal in de komende beleidsperiode studie worden gedaan.

Doelstelling 5: Uitwerken van de visie van de vereniging op 'erfgoed' en de rol die de vereniging hierin zou kunnen spelen.

5. RUIMTELIJKE KWALITEIT

De werkgroep Gebouw en Omgeving wil in de komende beleidsperiode concreet de volgende activiteiten gaan ontplooiën of voortzetten:

Nieuw

1. *Bouwstenen voor een beleidsplan Beschermd Stadsgezicht*

Het gehele stadscentrum en grote delen van Zuid en Noord vallen onder de status van beschermd stadsgezicht. Juridisch is de bescherming verankerd in de vigerende bestemmingsplannen, maar tot nu toe ontbreekt een algemeen beleidskader, waarin de gemeente heeft vastgelegd hoe men omgaat met het beschermd stadsgezicht. Dat resulteert in talloze ad hoc beslissingen waarin van geval tot geval wordt beslist wat al dan niet mogelijk is. Soms is daarbij het bestemmingsplan leidend, maar vaak ook niet en worden door ontheffingen ontwikkelingen mogelijk gemaakt, die achteraf de toets der kritiek moeilijk kunnen doorstaan. Het een en ander onttrekt zich in de regel ook aan toetsing door de gemeenteraad. De werkgroep wil een aantal bouwstenen aanreiken, waarmee een algemeen beleidskader voor het beschermd stadsgezicht kan worden gemaakt. De discussie over de status van het beschermd stadsgezicht in relatie tot juridische waarborgen is zodanig van betekenis, dat de werkgroep interne kennis binnen de vereniging zelf, alsmede wellicht externe kennis wil inzetten om adequate bouwstenen te vormen. Dit geldt mogelijk ook voor andere onderwerpen.

2. *Hoogbouw in relatie tot zichtlijnen*

In vervolg op de succesvolle discussiebijeenkomst over hoogbouw in Haarlem, waaruit bleek dat dit onontgonnen gebied behoorlijk leeft in de stad, wil de werkgroep komend jaar activiteiten ontwikkelen om dit onderwerp verder uit te diepen en zichtbaar te maken welke consequenties diverse keuzen kunnen hebben.

3. *Intensiveren van de contacten met ABC, ARK, wethouder Ontwikkeling en Stadsbouwmeester*

Gegeven de grote opgaven waar de stad de komende jaren voor staat wil de werkgroep de contacten met de diverse stakeholders, zoals het ABC, ARK en de wethouder Cultuur en

Stadsbouwmeester verder aanhalen, om zodoende de stem van de vereniging beter te kunnen laten horen.

4. *Reactie op de structuurvisie van de gemeente Haarlem*

Haarlem is bezig een structuurvisie te ontwikkelen waarin wordt aangegeven hoe Haarlem zich de komende jaren zou moeten ontwikkelen. Onderdeel daarvan is ook de vraag hoe Haarlem kan voldoen aan de taakstelling om 17.000 woningen toe te voegen aan de voorraad. Aan de werkgroep de taak om kaders te stellen, waar het gaat om de historische stad, beschermd stadsgezicht e.d.

5. *Fietsparkeren op en rond de Grote Markt in relatie tot historische gebouwen*

Zoals ook al door de vereniging werd geconstateerd loopt het met diverse ontwikkelingen op en rond de Grote Markt enigszins uit de hand. Het fietsparkeren is daar een goed voorbeeld van, maar ook horeca-activiteiten en de wijze waarop het nieuwe Brinkmanncomplex toegankelijk wordt gemaakt vragen om aandacht.

De werkgroep wil extra aandacht schenken aan deze problematiek.

6. *Wonen in het V&D-gebouw gecombineerd met warenhuis en horecafuncties*

Met de verhuur aan warenhuisketen Hudson Bay lijkt de toekomst van het markante V&D-gebouw aan het Verwulft voorlopig zeker gesteld te zijn. Of dit warenhuis ook alle verdiepingen zal gaan gebruiken is onbekend. Maar in het algemeen geldt dat hogere verdiepingen bij warenhuizen slechter lopen en minder rendabel zijn. Het gebouw aan het Verwulft is echter ook prima in te richten als appartementengebouw. Door vanaf de derde of vierde verdieping appartementen in te richten zou de rentabiliteit omhoog gaan en daarmee de bestaanszekerheid op langere termijn toenemen. Er zijn een paar voorwaarden:

- Vanaf de derde of vierde verdieping moet de centrale vide hersteld worden (waar nu de roltrappen zitten) en wellicht het schitterende glas-in-looddak dat daarboven zat;
- Parkeren zou in de tweede – diepe – kelder kunnen met een automatisch parkeersysteem (de tweede kelder wordt nu eigenlijk niet gebruikt, omdat de verdiepingshoogte te laag is). Hier kunnen ook de bergingen komen;
- Er zou een aparte toegang met liften moeten komen. Deze zijn prima te realiseren bij de personeelsingang;
- Voor La Place moet nagedacht worden over een oplossing;
- Er ligt al een uitgewerkt plan om de helft van de (eerste) kelder te bestemmen tot fietsenberging. Dit plan zou uit de ijskast gehaald moeten worden.

7. *Ontwikkeling Slachthuisterrein*

De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om de oude slachthuisgebouwen en het terrein tot herontwikkeling te brengen. De doelstelling is het Slachthuisterrein een icoon van de buurt en de stad te maken, economisch duurzaam en met een duidelijk profiel. Hierbij moet het culturele monumentale erfgoed behouden blijven. De werkgroep wil hierbij betrokken zijn.

Doortrekken bestaand beleid

8. *Ontwikkeling van de Koepel*

De werkgroep volgt nauwgezet de ontwikkelingen rond de herbesteding van het Koepelcomplex. Daar gaan we mee door.

9. *Nieuwe functie(s) voor Brinkmann*

Over de toekomst van het Brinkmanncomplex is een diepe stilte neergedaald. Doodzonde voor zo'n prominente plek in de stad. De werkgroep wil initiatieven ontwikkelen om het vastgelopen proces los te krijgen, maar wel met inachtneming van de historische entiteit en waarden van de stad. De zijde van de Smedestraat krijgt daarbij extra aandacht.

10. *Toekomst van het voormalige St. Elisabethgasthuis (Egelantier)*

Het gebouw van de Egelantier is (bijna) leeg, waarmee de vraag rijst welke ontwikkelingen op deze excellente plek mogelijk zijn en voldoende waarde toevoegen, met inachtneming van de historie van het gebouw en zijn omgeving.

11. *Organisatie studiedag*

Elk jaar organiseert de werkgroep in juni een studiedag naar een stad die perspectieven biedt en tot nieuwe ideeën kan leiden voor Haarlemse problemen. Dat willen we blijven doen.

De werkgroep Gebouw en Omgeving is ook bereid mee te denken om de kracht en uitstraling van de vereniging te vergroten. Nu de economie weer aantrekt en de bouwproductie weer groeit is het des te belangrijker een wakend oog te houden, met een grote wervingskracht, tot behoud van de cultuurhistorisch waardevolle elementen die onze stad al eeuwenlang tot een toonaangevende monumentenstad maken.

Doelstelling 6: Aanreiken van bouwstenen voor een algemeen beleidskader voor het beschermd stadsgezicht.

6. ARCHEOLOGIE

Een tijd lang heeft de vereniging een werkgroep archeologie gehad, die zich bezighield met het archeologisch erfgoed van onze stad. Deze werkgroep bestaat al lange tijd niet meer. Toch is ook de archeologie een belangrijk onderdeel van de historie van de stad en haar omgeving. In het overheidsbeleid is de zorg voor het archeologisch erfgoed vooral een zaak van lagere overheden en is het belangrijk dat we het beleid van die overheden op dit terrein kritisch volgen. Het bestuur zal zich inzetten om archeologie een actief onderdeel van het werk van de vereniging te maken. Mede daarom is de stadsarcheoloog als adviseur bij het bestuur betrokken.

Archeologisch onderzoek kan conform de Erfgoedwet alleen plaatsvinden wanneer bodemversturende initiatieven de archeologische waarden bedreigen, op basis van een omgevingsvergunning, en alleen worden uitgevoerd door daartoe gecertificeerde partijen en overheden.

Archeologisch veldonderzoek of onderzoek naar archeologische vondsten kan in Haarlem daarom alleen worden uitgevoerd op initiatief van, met toestemming van dan wel onder auspiciën van de gemeente Haarlem, in persoon van de stadsarcheoloog en Bureau Archeologie.

Om het archeologisch erfgoed onderdeel te laten zijn van de Haarlemse geschiedenis en de vereniging zal het bestuur de mogelijkheid geven om via de verschillende werkgroepen samen te

werken met de stadsarcheoloog/Bureau Archeologie en de Archeologische Werkgroep Haarlem (onderdeel landelijke vereniging AWN) om de volgende mogelijkheden en ambities verder gestalte te geven:

- Verrichten van archiefonderzoek bij de uitwerking van archeologische (veld)onderzoek ;
- Bijdrage leveren aan evenementen en educatieve projecten met betrekking tot archeologie (veelal in samenwerking met de vereniging georganiseerd, zoals de activiteiten omtrent de verjaardag van Haarlem);
- Voor de jeugd vanaf 10 jaar aandacht voor archeologie, via de werkgroep Jonge Muggen, bijvoorbeeld speciale kinderdagen, een historische achtergrond over een vondst uitzoeken en verhaal over schrijven etc.

Doelstelling 7: Archeologie een actief onderdeel maken van het werk van de vereniging.

7. DE VERENIGING

7.1. Communicatie en PR

Communicatie bij de HVH werkt twee kanten op: zowel naar binnen als naar buiten. Er heerst een breed gedragen gevoel, gestoeld op onder andere het teruglopende ledental, dat beide vormen van communicatie voor verbetering vatbaar zijn. Hiertoe zijn verschillende initiatieven en plannen in omloop.

Bij **interne communicatie** gaat het om efficiënte en positieve interactie tussen de diverse werkgroepen, zodat zij van elkaars expertise kunnen profiteren, kunnen samenwerken of initiatieven op elkaar kunnen afstemmen. Werkgroepen opereren nog te veel op zichzelf, informatie sijpelt te weinig structureel door naar alle geledingen van de vereniging.

- Het centraal opstellen van en communiceren over een jaarprogramma kan bijdragen hierin verandering te brengen, omdat dit iedereen vroeg op de hoogte brengt van te houden activiteiten. Het jaarprogramma kan een duidelijke plek op de website krijgen, maar bijvoorbeeld ook in posterformaat in de Hoofdwacht worden opgehangen.
- Jaarlijks terugkerende activiteiten, zoals 13 juli, 23 november, de Kindermaand en de Maand van de Geschiedenis in oktober, kunnen zodanig thematisch worden benaderd dat verschillende werkgroepen erbij betrokken raken.

De vereniging wil zich beter **profilieren in de stad** Haarlem met het doel, mede met het oog op ledenwerving, breder bekend te raken in de stad. Dat maar weinig Haarlemmers de weg weten naar de Hoofdwacht – in potentie één van de zaken waarmee de vereniging zich bij uitstek kan tooien – is illustratief voor de lage bekendheid van de vereniging. Om dit doel te bereiken is het goed op fundamenteel niveau na te denken over externe publiciteit.

- PR moet een overweging worden bij de organisatie van activiteiten, niet iets wat ook nog moet gebeuren als activiteiten al georganiseerd zijn.
- Om de bekendheid te vergroten kan het allerm minst kwaad activiteiten te organiseren met het

expliciete doel PR op te leveren. Denk aan:

- Een pubquiz over Haarlemse geschiedenis;
 - Een interview(reeks) met bekende Haarlemmers (uit bijv. media of sport) over hun band met de geschiedenis van Haarlem;
 - Een (lopende) quiz over bijv. erfgoed in de stad in samenwerking met schrijvende pers (bijv. als rubriek in het Haarlems Dagblad);
 - Een online wedstrijd waarbij inwoners kunnen stemmen over hun favoriete historische plek in de stad.
- Elke activiteit zou vergezeld moeten gaan van een kort stukje tekst met de inhoud en het doel van de activiteit, dat als basis kan dienen voor online PR-berichten, persberichten of andere vormen van publiciteit.
 - De vereniging heeft heel verschillende doelstellingen: lobbywerk richting de gemeente spreekt andere doelstellingen en daarmee ook andere doelgroepen aan dan lezingen of excursies. Denk bij het organiseren al in doelstellingen en doelgroepen: voor wie doen we dit? Dat maakt het veel eenvoudiger een effectieve PR te voeren.
 - Al bij de organisatie van activiteiten zou nagedacht moeten worden over specifieke PR-kanalen buiten de standaard communicatie- en publiciteitskanalen die de vereniging benut (zie hieronder). Als de Hoofdwacht een open dag heeft, kan het bijvoorbeeld de moeite lonen bij de etablissementen aan de Grote Markt posters te plakken.

De **ledenwerving** kan profiteren van een vereniging die zichtbaarder is met activiteiten die beter aansluiten bij de belangstelling van het grote publiek. De vereniging kan daarmee haar sleepnet verder over de stad uitgooien dan nu het geval is en zodoende de kans vergroten dat potentiële leden in aanraking komen met de vereniging. Parallel aan deze verbreding zou ledenwerving ook kunnen profiteren van een strategie gericht op verdieping, in de zin dat we onze kerndoelstellingen beter in de ledenwerving kunnen inzetten. Een van de voornaamste doelstellingen van de vereniging is het waken over het behoud van materieel erfgoed in de gemeente Haarlem. De vereniging herbergt verder het geheugen van de stad als het gaat om gebouwen en infrastructuur van cultuurhistorische waarde. Er is uitgebreide expertise op dit gebied aanwezig, die kan worden gemobiliseerd om in de bres te springen voor het behoud van erfgoed dat in zijn voortbestaan bedreigd wordt. Deze kracht kan in de ledenwerving worden uitgebuit door de vereniging sterker als 'het geheugen van Haarlem' te profileren. Dit houdt in dat je als lid:

- De vereniging ondersteunt in de taak pal te staan voor erfgoed in de stad. Dit zou mensen die erfgoed een warm hart toedragen kunnen overtuigen uit sympathie lid te worden (zoals mensen ook lid worden van bijv. Natuurmonumenten). Hierbij kan de vereniging haar ANBI-status goed inzetten.
- Toegang krijgt tot de expertise op het gebied van erfgoed en geschiedenis van de stad, inclusief korte lijnen richting de gemeente. Dit zou interessant kunnen zijn voor mensen die een belang hebben bij erfgoed, zoals bewoners van monumenten (zoals bijv. huisbezitters ook lid worden van Vereniging Eigen Huis).

Doelstelling 8: Ontplooiën van nieuwe initiatieven voor ledenwerving.

Voor zowel interne communicatie, externe publiciteit als ledenwerving heeft de vereniging verschillende **communicatiekanalen** tot haar beschikking. Deze zullen waar nodig beter worden gestroomlijnd om de informatievoorziening naar binnen, maar ook naar buiten toe te optimaliseren:

- De maandelijkse nieuwsbrieven (Haerlem Nieuws, via email) zijn een uitstekend middel om zowel leden als niet-leden op de hoogte te houden van komende activiteiten van de vereniging, om oproepen te doen of om op verslagen op de website te wijzen. Aan frequentie en inhoud hoeft weinig te worden veranderd.
- Het driemaandelijkse verenigingsblad dat sinds kort digitaal wordt verstrekt kan zich nog sterker als zodanig profileren. Daartoe wordt allereerst de huidige naam ('Nieuwsbrief') vervangen door een andere nader te bepalen naam. Dit digitale blad is het platform voor achtergronden die bij de vereniging horen.
- De website kan net als nu worden gebruikt als informatieplatform voor de vereniging. Te denken valt aan een eventueel afgezonderd gedeelte voor leden met een archief, extra informatie en eventueel een forum. Dit zou een meerwaarde kunnen betekenen voor bezoekers om lid te worden van de vereniging. De website dient ook als plek waar mensen zich voor activiteiten kunnen opgeven.
- Facebook moet het primaire platform worden waarop de vereniging zich actief toont. Om bezoekers betrokken en nieuwsgierig te houden of om mensen überhaupt in aanraking te laten komen met hetgeen de vereniging doet moet met grote regelmaat (zeker wekelijks) nieuwe content op Facebook worden geplaatst.
- Twitter is een goed medium om nieuws te verspreiden. Journalisten en media gebruiken dit medium veel. Tweets kunnen eigenlijk niet vaak genoeg verstuurd worden. Dit geldt in ieder geval voor alle Facebook-berichten.

Doelstelling 9: Bestaande communicatiekanalen van de vereniging op peil houden en nieuwe communicatiekanalen ontwikkelen.

7.2. Samenwerking met andere organisaties

Naast de bestaande intensieve samenwerking met vaste partners als het Noord-Hollands Archief, het ABC en het Archeologisch Museum zal de komende jaren gezocht worden naar intensivering van de samenwerking met andere partners op het gebied van erfgoed in Haarlem, zoals het Museum Haarlem, het Teylers Museum, het Frans Hals Museum, en op het gebied van de ruimtelijke kwaliteit met Erfgoedvereniging Heemschut, Stichting Tuinbouwgebied, alsook met wijkraden en bewonersinitiatieven. De vereniging wil ook de samenwerking met het gemeentebestuur van Haarlem intensiveren, met name ook op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. Naast samenwerking met instellingen binnen Haarlem wil de vereniging de komende jaren ook de contacten intensiveren met andere historische verenigingen in Kennemerland.

Doelstelling 10: Intensivering van samenwerking met externe partners.

7.3. Ledenparticipatie

De Vereniging kent een vaste kern van trouwe leden en een groot vrijwilligersbestand van actieve leden. De gestage daling van het ledenbestand is gekeerd, maar voortdurende ledenwerving blijft

zeer noodzakelijk. De ledenwerving via eigenaren van Haarlemse monumenten moet worden voortgezet en verdiept.

De vereniging kent een traditie van vele productieve werkgroepen. De dwarsverbanden en synergie tussen de werkgroepen zouden nog versterkt moeten worden. De nieuwe praktijk van het instellen van projectgroepen, zoals de Bibliotheekcommissie, dient voortgezet te worden. In de vereniging is er duidelijk onderscheid in de participatie tussen enerzijds de actieve werkgroepsleden en de overige leden. Deze verhouding dient voor een goed verenigingsleven veel dynamischer te worden. Leden zouden ook aan kortdurende activiteiten actief mee kunnen doen, bijvoorbeeld in projectgroepen. Ook in het lidmaatschap van werkgroepen zou meer roulatie moeten plaatsvinden. Het bestuur zal zich inzetten de leden meer mogelijkheden tot participatie aan te bieden.

Doelstelling 11: Intensivering van samenwerking tussen de verschillende werk- en projectgroepen van de vereniging.

7.4. De Hoofdwacht (beheer, gastvrouwen/gastheren)

Tot het 'kapitaal' van de Vereniging hoort het 'bezit' van de Hoofdwacht, een uniek historisch gebouw aan de Grote Markt, waarin ook de geschiedenis van de vereniging zichtbaar is en de eigen historische collectie gepresenteerd wordt. Er zijn een pandbewaarder, een huismeester en een groep enthousiaste gastvrouwen en gastheren actief. Het beheer van het gebouw moet in de komende beleidsperiode verder worden geprofessionaliseerd.

7.5. Bibliotheek

In de afgelopen beleidsperiode heeft de Bibliotheekcommissie van de vereniging hard gewerkt aan het opschonen en catalogiseren van de bibliotheekcollectie van de vereniging. De bibliotheekcollectie van de vereniging is opgeslagen op de zolder van De Hoofdwacht. Een deel van de voorraad boeken wordt (gratis) verstrekt onder leden, bezoekers van De Hoofdwacht en andere belangstellenden. De selectie en ordening van de collectie is reeds in een ver stadium gevorderd. Naar verwachting wordt dit project in de komende Beleidsperiode afgerond.

7.6. Financiële Duurzaamheid

De activiteiten voortvloeiende uit het beleidsplan 2018-2022 dienen duurzaam te worden gefinancierd.

Hiertoe dient een financieel meerjarenplan 2018-2022 te worden opgesteld met de volgende uitgangspunten:

- Gestreefd wordt naar evenwicht tussen uitgaven en inkomsten;
- Naast ledenwerving dient aandacht te worden besteed aan meer inkomsten door middel van giften, legaten, subsidies;
- Kostenbeheersing speelt een belangrijke rol.

Het financieel meerjarenplan 2018-2022 zal na vaststelling van het Beleidsplan worden opgesteld en wordt voorgelegd aan de leden in de algemene ledenvergadering in 2018.

De vereniging heeft een buffer aan vermogen, bestaande uit herwaarderingsreserve beleggingen en voorzieningen, dat duurzaam ingezet kan worden voor financiering van bijzondere activiteiten in het kader van ledenwerving, public relations e.d.. De vereniging zal de komende jaren gericht op zoek gaan naar geschikte crowdfundingprojecten, vergelijkbaar met het succesvolle project rond de kaart van Romeyn de Hooghe, 'Een florijn voor Romeyn'.

Doelstelling 12: Streven naar een financieel duurzame vereniging, mede aan de hand van een financieel meerjarenplan 2018-2022.